

Helseprosjektet på Gordonsetter og Engelsk setter

NESK sommertreff Sømådalen

Helseprosjektet

- Startet opp november 2022
- Sykdommene: Kjoløsning, allergi og hypotyreose (lavt stoffskifte)
- Genetisk kartlegging for å identifisere genområder, gener og mutasjoner som er assosiert med disse sykdommene.
- En gruppe med representanter fra raseklubbene, to veterinærer, to forskere, oppdrettere og professor Frode Lingaas fra NMBU.
 - Marie Innerå ved Evidensia Oslo Dyresykehus
 - Babette Baddaky Taugbøl, Nextmune

Norges miljø- og
biovitenskapelige
universitet

Hvordan har vi dokumentert utfordringene på rasen?

- Helseundersøkelse i regi av NMBU og raseklubbene
- Diagnosedata fra pyramidion
- Se NESK hjemmeside for resultatene fra helseundersøkelsen og data fra Pyramidion
- Innmeldte tilfeller av sykdom til avlsrådene
- Møter med hundeeiere og oppdrettere hvor en diskuterer utfordringer på rasen.

PyramIDion

Finansiering av prosjektet

- Begge raseklubbene har sammen med hundeeiere, oppdrettere og bedrifter bidratt med betydelige midler
- Støtte fra NKK og Agria
- Har nå nok finansiering til at vi har ansatt en forsker for 3 år.
- Mangler fortsatt finansiering til driftsmidler, spesielt kostbare sekvenseringsteknikker.

Dina Jørgensen

- Ansatt som forsker
- Jobbet i flere år som smådyrveterinær
- Doktorgrad ferdig i 2024 på arvelige sykdommer hos staffordshire bull terrier og norsk buhund
- Bred erfaring med å analysere sammenheng mellom arv og sykdom, og hvordan genetisk kunnskap kan brukes til å forbedre avl.
- Et av arbeidene i doktorgradstudiet var blant de første til å beregne genetiske avlsverdier hos hund.

Kloløsning

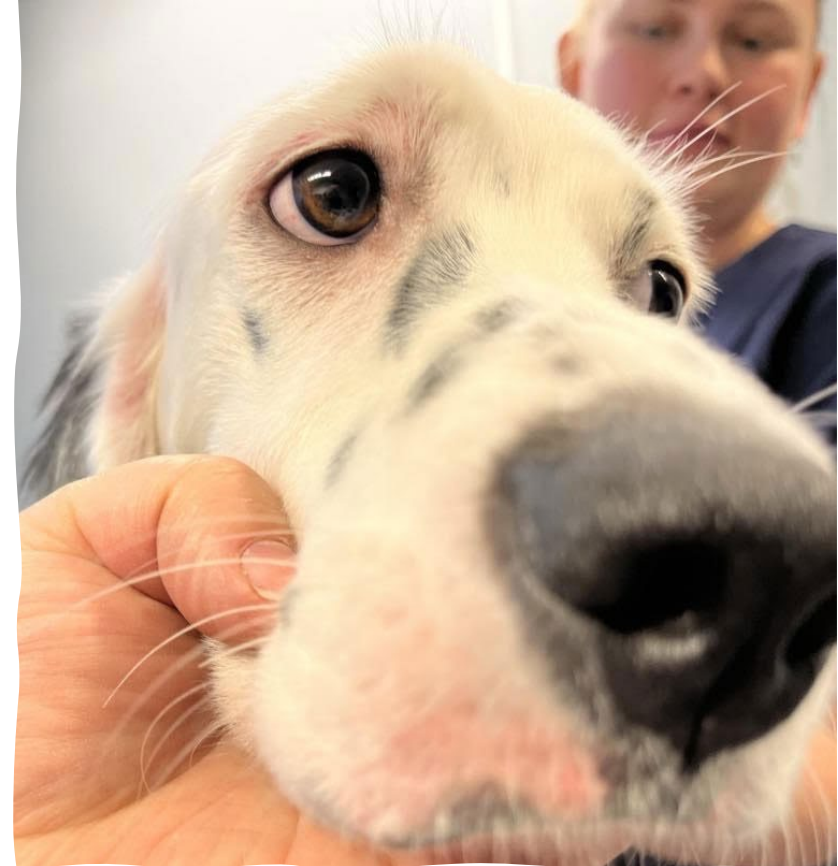
- Jobbet med kloløsning siden 2005
- Doktorgrad
- Kromosom 12

Bilde: Martine Ziener

Allergi

- Engelsk setteren er ofte sterkt plaget ved allergi
- Krevende diagnose å stille
- Kvalitets sikre prøvene

Hypothyreose (lavt stoffskifte)

- Forekommer både hos Engelsk setteren og Gordonsetteren
- Vi har samlet inn en del prøver fra hunder med påvist hypothyreose som får behandling.
- Utfordringen kan, som i de fleste prosjekter, være å finne negative kontroller. Antagelig nødvendig med blodprøver for å kunne utelukke subkliniske tilfeller.

Innhenting av prøver

- Trenger svært mange positive prøver (hunder med påvist sykdom) og negative kontroller
- Har mange blodprøver liggende etter CL og PRA-testing.
- Vevsprøver av hunder med klorøsning og allergi- må tas ut etter hunden er avlivet. Ta kontakt med helseprosjektet om en har en hund som har en av disse sykdommene som skal avlives, Prosjektet dekker alle kostnadene knyttet til prøveuttaket og organiserer alt det praktiske. Ønsker også vevsprøver fra friske hunder som skal avlives (over 10 år).
- Sendt ut spørreskjema til alle som har hunder med blodprøver liggende, for å få verifisert om hundene har klorøsning, hypotyreose eller allergi. De prøvene som kan brukes i prosjektet er «rimelige prøver».
- Sender ut DNA-svaber til alle som tar kontakt med veterinærjournal.
- Dialog med veterinærer/ veterinærklinikker om at det er et pågående prosjekt.
- Hunder som er diagnostisert via Nextmune

Prøvetaking foretas ved at en **løfter hundens leppe** og stryker bomullspinnen mot tannkjøttet i overkjeven til den er blitt skikkelig gjennomvåt av spytt og har fått med seg noen overflateceller.

De fleste hunder aksepterer prøvetaking uten noen problemer. Unngå å ta prøver av hunder som du ikke kjenner/føler deg trygg på. Unngå å ta prøver av hunder som viser sterkt ubehag/tegn på frykt.

Målet med prøvetakingen er å få samlet spytt og få overflateceller i munnen til å løsne og feste seg på svaberen. Det er viktig at det løsner et stort nok antall celler slik at vi får nok DNA til analyser.

Prøvetakingen gjøres best:

- Vent 1 times tid etter at hunden har spist/drukket (for å unngå forrester på svaberen)
- Ikke gi godbit like før prøvetaking (men vis gjerne en godbit for å få ekstra spyttproduksjon)
- La svaberen sitte på røret slik det kommer, bruk røret som "håndtak" når en tar prøven på innsiden av kinnet.
- Ta prøven utenfor munnhule i «lommen» mot kinnet/tannkjøtt oppe/»overkjeve»). Det er mye bakterier inni munn og på tunge.

- Gni svaberen frem og tilbake med lett trykk **mot innsiden av kinnet ca 30 ganger**, samtidig som man roterer den, slik at **alle sider av svaberen kommer i kontakt** og slik at den blir skikkelig **våt av spytt** og fanger opp celler.

Etter prøvetakingen:

- Ta av korken og snu den slik at bomulldelen kommer inn i glasset og i kontakt med væsken inne i glasset. Skru korken godt igjen så det ikke blir lekkasje.
- **NB! Merk røret/rørene med hundens navn + etternavn + evt regnummer.**
- Returner prøven i vedlagte frankerte returkonvolutt

Veien videre

- Dina Jørgensen jobber med å analysere data som er sekvensert.
- Det sender fortløpende prøver for sekvensering.
- Informasjon om prosjektet
 - Utstillinger
 - Jaktprøver
 - Forskningsforum
 - Hjemmesider
 - Artikler
 - Dialog med veterinærer i hele Norge

Spørsmål?

- Ta kontakt med helse@gordonsetter.no
- Sofie Ottesen veterinær i helseprosjektet: 45218042

A snowy landscape with a white ptarmigan sitting in the snow. In the foreground, a blurred bird with a red and yellow collar is visible. The text "Takk for meg" is overlaid on the image.

Takk for meg